NORAKSTS
Lieta Nr.A42720109
A00114-10/42

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2010.gada 27.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis M.Šļakota,

piedaloties pieteicēja *A.A.* pārstāvei *V.A.* un atbildētāja Dagdas novada pašvaldības pārstāvim *J.S.*,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.A.* pieteikuma par Krāslavas rajona Svariņu pagasta padomes (tiesību un saistību pārņēmējs – Dagdas novada pašvaldība) 2009.gada 16.februāra lēmuma „Par *A.A.* iesnieguma izskatīšanu" (sēdes protokola izraksts Nr.2#1) atcelšanu, morālā kaitējuma un zaudējumu atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Krāslavas rajona Svariņu pagasta padomes 2006.gada 31.jūlija lēmumu (sēdes protokola izraksts Nr.6#1) (turpmāk arī – 2006.gada 31.jūlija lēmums) *A.A.* (turpmāk arī – pieteicējs) zemes gabalam ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* noteikts zemes lietošanas aprobežojums – servitūts – tiesības uz braucamo ceļu par labu nekustamam īpašumam ar kadastra Nr. */kadastra numurs/*, */kadastra numurs/* un */kadastra numurs/*.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 22.maija spriedumu lietā Nr.A42577506 apmierināts *A.A.* pieteikums un 2006.gada 31.jūlija lēmums atzīts par spēkā neesošu ar tā izdošanas brīdi.

[2] Pieteicējs ar 2008.gada 9.oktobra iesniegumu vērsās Svariņu pagasta padomē, lūdzot izmaksāt morālo kompensāciju Ls 5000 apmērā un atcelt īpašuma nodokli zemes gabalam Nr.*/kadastra numurs/* uz septiņiem gadiem.

[3] Ar Svariņu pagasta padomes 2008.gada 6.novembra lēmumu (ārkārtas sēdes protokola izraksts Nr.11) (turpmāk arī – 2008.gada 6.novembra lēmums):

1) daļā par personīgā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu pieteicējam izteikta atvainošanās par 2006.gada 31.jūlija lēmuma nodarīto personīgo kaitējumu, kā arī pieteicējs uzaicināts iesniegt personīgā kaitējuma fakta un apjoma pierādījumus;

2) noraidīta prasība daļā par zemes nodokļa atcelšanu uz septiņiem gadiem.

Norādīts, ka lēmuma otro daļu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no lēmuma pieņemšanas dienas.

[4] Pieteicējs ar 2008.gada 14.janvāra iesniegumu vērsās Svariņu pagasta padomē, lūdzot atlīdzināt materiālos zaudējumus Ls 470,19 apmērā un morālo kaitējumu Ls 5000 apmērā, kas radušies sakarā ar 2006.gada 31.jūlija lēmumu.

[5] Ar Svariņu pagasta padomes 2009.gada 16.februāra lēmumu (sēdes protokola izraksts Nr.2#1) (turpmāk arī – 2009.gada 16.februāra lēmums) noraidīta pieteicēja prasība par personīgā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[6] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kurā lūdza atcelt 2008.gada 6.novembra un 2009.gada 16.februāra lēmumus, kā arī piedzīt no Svariņu pagasta padomes pieteicēja labā:

1) mantiskos zaudējumus, ko veido nepamatotā zemes nodokļa samaksa Ls 50,19 apmērā;

2) mantiskos zaudējumus, ko veido neiegūtie ieņēmumi Ls 420 apmērā;

3) mantiskos zaudējumus, ko veido izdevumi par pieteikuma sastādīšanu Ls 25 apmērā.

4) morālo kaitējumu Ls 5000 apmērā;

Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] *A.B.* nelikumīgi izmantoja pieteicēja zemi kopš 2000.gada, kad *A.B.* dabā tika ierādīts ceļa servitūts pieteicēja zemē, piedaloties Valsts zemes dienesta speciālistiem. Par minēto zemi pieteicējs pilnībā maksāja zemes nodokli, ko apstiprina Svariņu pagasta padomes 2009.gada 10.marta izziņa Nr.16, kurā teikts, ka par nekustamo īpašumu „*/Nosaukums/*" parādu uz 2009.gada nav. Par šiem gadiem tika samaksāts īpašuma nodoklis par zemes gabalu Nr*./kadastra numurs/*, kas attiecīgi ir Ls 50,19 (7 x 7,17).

[6.2] Strīdīgo zemes platību 1200 m^2 nebija iespējas izmantot lauksaimniecībā septiņu gadu laikā, kaut arī tai pēc plāna vajadzēja būt lauksaimniecībā izmantojamai zemei. Šos 1200 m^2 zemes praktiski izmatoja servitūta ceļam. Ņemot vērā vidējo graudaugu ražību 5 tonnas no hektāra un vidējo graudu tirgus cenu Ls 0,10 par kilogramu, neiegūtie ieņēmumi gadā ir Ls 60, bet septiņos gados Ls 420.

[6.3] Tā kā pieteicējs aizsargāja savu īpašumu no nelikumīgas zemes izmantošanas, *A.B.* vērsās Krāslavas rajona policijas pārvaldē ar iesniegumu par kriminālprocesa uzsākšanu pret pieteicēju, jo uzskatīja, ka likumīgi izmanto pieteicēja zemi, bet pieteicējs traucē *A.B.* to darīt.

Rezultātā 2007.gada 1.februārī Krāslavas rajona policijas pārvaldē tika uzsākts kriminālprocess Nr.1224000407 pēc Krimināllikuma 279.panta pirmās daļas, kurš 2007.gada 11.jūlijā bija izbeigts pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 377.panta pirmās daļas 2.punktu, jo pieteicēja rīcībā nebija noziedzīga nodarījuma sastāva.

Šo septiņu mēnešu laikā pieteicējs pārdzīvoja stresu, jo bija spiests pierādīt to, ka zemes gabals Nr.3 ir pieteicēja īpašums, ka viņam pieder pēc likuma un ka viņam ir tiesības aizsargāt savu īpašumu. Nevienu dienu septiņu gadu laikā nav bijis iespējams justies droši savā īpašumā. *A.B.* vairākkārtīgi izteicis draudus, atlaidis lopus, sabraucis spaiņus.

Minēto apstākļu dēļ kompensācija par morālo kaitējumu Ls 5000 apmērā no Svariņu pagasta padomes ir taisnīga.

[6.4] Svariņu pagasta padomes 2008.gada 10 jūlija lēmums Nr.7 par 2006.gada 31.jūlija lēmuma atcelšanu un 2008.gada 6.novembra lēmumā izteiktā atvainošanās norāda uz to, ka pagasta padome ir atzinusi pieteicēja tiesību un interešu aizskārumu.

[6.5] Svariņu pagasta padomei bija labi zināms, ka 2006.gada 31.jūlijā lēmums pieņemts nelikumīgi. Pieteicējs speciāli nebija aicināts uz Svariņu pagasta padomes sēdi, viņam netika nosūtīts 2006.gada 31.jūlija lēmums.

Lēmums par ceļa servitūta noteikšanu tika pieņemts *A.B.*, kaimiņu pagasta deputāta interesēs. Vēlāk šo nelikumīgo lēmumu *A.B.* piestādīja gan policijā, gan prokuratūrā, gan tiesā, mēģinot pierādīt, ka pieteicēja darbības un prasības nav pamatotas.

[7] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā Svariņu pagasta padome pieteikumu neatzina, norādot šādus argumentus.

[7.1] Kā tas norādīts pieteikumā, strīds par ceļa servitūtu sācies vismaz pirms septiņiem gadiem, turklāt, tas pilnībā ir civiltiesisks strīds. Šo strīdu zemes īpašnieki

izbeidza ar izlīgumu, kuru Krāslavas rajona tiesa apstiprināja ar 2007.gada 18.jūnija lēmumu civillietā Nr.C18012007.

[7.2] Tā kā prettiesiskais 2006.gada 31.jūlija lēmums varēja radīt pieteicējam zināmas personiskas neērtības, tika nolemts viņam rakstiski atvainoties.

[7.3] Prasība par zemes nodokļa atcelšanu noraidīta, jo ne likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli", ne Ministru kabineta 2006.gada 20.jūnija noteikumi Nr.495 „Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas kārtība", ne Svariņu pagasta saistošo noteikumu normas neparedz zemes nodokļa atcelšanu šādos gadījumos.

[7.4] Pieteicēja 2009.gada 14.janvāra iesniegumā nav norādīti nekādi tuvāki paskaidrojumi vai pierādījumi par viņam nodarīto kaitējumu, kā arī nav norādīts, kādas ciešanas viņam izraisījis 2006.gada 31.jūlija lēmums.

[7.5] Svariņu pagasta padome atcelto lēmumu pieņēma 2006.gada 31.jūlijā, taču pieteicējs aprēķina materiālos zaudējumus par septiņiem gadiem, tātad nav saskatāma cēloņsakarība starp atcelto lēmumu un materiālā zaudējuma rašanos. Turklāt, zemes īpašuma nodokli nevar attiecināt uz materiālajiem zaudējumiem, jo tikai daļai no zemes īpašuma bija ierobežota tās izmantošana.

[7.6] 2008.gada 6.novembra lēmuma otrās daļas (par zemes nodokļa atcelšanu) pārsūdzēšanas procesuālais termiņš beidzās 2008.gada 7.decembrī, tādēļ pieteicējs ir zaudējis tiesības prasīt tā atcelšanu.

[8] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāve pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata. Papildus norādīja, ka kaitējuma atlīdzības noteikšanai svarīgs apstāklis ir 2006.gada 31.jūlija lēmuma pieņemšana, ignorējot pieteicēja intereses, neuzklausot pieteicēju, kā arī nenosūtot viņam lēmuma norakstu. Par lēmumu pieteicējs uzzinājis tikai nejauši.

[9] Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis pieteikumu neatzina uz paskaidrojumā tiesai norādīto argumentu pamata.

Motīvu daļa

[10] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir apmierināms daļēji.

[11] Tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[11.1] Krāslavas rajona Svariņu pagasta padome 2006.gada 31.jūlija sēdē (protokola Nr.6 izraksts #1) pieņēma lēmumu „Par *A.B.* iesnieguma izskatīšanu" (*lietas 13.lapa*), ar kuru pieteicēja zemes gabalam ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* noteikts zemes lietošanas aprobežojums – servitūts – tiesības uz braucamo ceļu par labu nekustamam īpašumam ar kadastra Nr. */kadastra numurs/, /kadastra numurs/* un */kadastra numurs/*.

[11.2] Krāslavas zemesgrāmatu nodaļas Svariņu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā 2006.gada 4.oktobrī nostiprināts nekustamais īpašums „*/Nosaukums/*" ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, kas sastāv no septiņiem zemes gabaliem 57,1 ha platībā, tostarp, zemes gabals Nr.3 ar kadastra apzīmējumu */kadastra numurs/* (*lietas 6.lapa*).

[11.3] Krāslavas rajona policijas pārvaldes kriminālpolicijas biroja 2.nodaļas inspektore 2007.gada 11.jūlijā pieņēma lēmumu par kriminālprocesa Nr.12240000407 izbeigšanu (*lietas 20.-22.lapas*). Lēmumā norādīts, ka 2007.gada 1.februārī Krāslavas rajona policijas pārvaldē tika uzsākts kriminālprocess Nr.12240000407 pēc Krimināllikuma 279.panta pirmās daļas, par to, ka 2006.gada 25.novembrī *A.B.* konstatēja, ka */adrese/* tika pārrakts viņa taisītais servitūta ceļš, kas iet caur *A.A.* piederošo zemi.

2007.gada 12.februārī par aizdomās turamo tika atzīts *A.A.*, bet 2007.gada 7.maijā par aizdomās turamo tika atzīta *A.A.*

Lēmumā konstatēts, ka *A.A.* zemes robežu plānā netika iezīmēts ceļa servitūts, līdz ar to *A.B.* izveidotais ceļš nebija *A.A.* uzlikts par apgrūtinājumu. Ierosinātajā kriminālprocesā noskaidrots, ka par pamatu tam, ka *A.B.* uzbūvēja ceļu uz *A.A.* esošās zemes, bija Svariņu pagasta 2006.gada 31.jūlijā pieņemtais lēmums par zemes lietošanas tiesību aprobežojumu uz zemes gabala ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, un servitūta nodibināšanu uz braucamo ceļu par labu *A.B.* Neskatoties uz to, ka servitūtu var nodibināt tikai tiesa, kā arī *A.A.* Svariņu pagasta padome pienācīgā kārtā netika paziņojusi par pieņemto lēmumu.

A.B. piestādītā tāme neliecina par reāli nodarītiem zaudējumiem. Turklāt, būtisks kaitējums ir nodarīts tad, ja noziedzīga nodarījuma rezultātā nodarīts ievērojams mantiskais zaudējums (5 minimālās mēnešalgas) un apdraudētas vel citas ar likumu aizsargātas intereses un tiesības, bet *A.B.* šajā gadījumā ir nodarīts tikai mantisks zaudējums. Līdz ar to, izdarītajā pārkāpumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva.

[11.4] Ar Krāslavas rajona tiesas 2007.gada 18.jūnija lēmumu (*lietas 37.-39.lapas*) apstiprināts izlīgums civillietā Nr.C18012007 starp *A.B., P.L., A.G., A.A.* un Valsts zemes dienesta Dienvidlatgales reģionālo nodaļu.

Izlīgumā cita starp norādīts, ka *A.A.* piekrīt, ka viņa nekustamajam īpašumam „*/Nosaukums/*" ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* līdz 2007.gada 1.augustam Krāslavas zemesgrāmatu nodaļā tiks ierakstīts apgrūtinājums – braucamā ceļa servitūts ar platumu 4,5 metri un garumu 200 metri atbilstoši pielikumam (posms C-B-D) par labu zemes īpašumiem ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* („*/Nosaukums/*"), Nr.*/kadastra numurs/* („*/Nosaukums/*") un Nr.6090 003 0050 („*/Nosaukums/*") un apņemas veikt visas nepieciešamās darbības (izlīguma 1.punkts). Izlīguma slēdzēji vienojas likvidēt servitūta ceļa posmu uz zemes gabala ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* (pielikumā A-B) kā nevajadzīgu (izlīguma 2.punkts). *A.A.* apņemas atļaut izmantot novadgrāvi gar jaundibināto ceļa servitūtu uz zemes gabala ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* posmā (pielikuma B-D) 50 metru garumā un 4,5 metru platumā (izlīguma 4.punkts). Izlīguma slēdzēji vienojas veikt remontu jaundibinātajam ceļa servitūtam (pielikumā C-B-D) uz zemes gabala ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* kopīgiem spēkiem (izlīguma 5.punkts). Izlīguma slēdzēju puses vienojas par atteikšanos no servitūta ceļa aizsargjoslas izmantošanas bez zemes īpašnieka *A.A.* (pielikumā posmā C-B-D) ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* saskaņošanas (izlīguma 8.punkts). Prasītāji (*A.B., P.L.* un *A.G.*) apņemas līdz 2007.gada 1.augustam izmaksāt atbildētājam *A.A.* materiālo kompensāciju Ls 200 (divi simti lati) apmērā solidāri (izlīguma 9.punkts). *A.B.* apņemas iesniegt Krāslavas rajona prokuratūrā izlīgumu krimināllietas izbeigšanai pret *A.A.* (izlīguma 10.punkts).

[11.5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 22.maija spriedumu lietā Nr.A42577506 atzīts par spēkā neesošu ar tā izdošanas brīdi 2006.gada 31.jūlija lēmums. Tiesa spriedumā konstatēja, ka Svariņu pagasta padome pieņemot lēmumu, ar kuru nolemts izveidot servitūta ceļu, ir darbojusies ārpus pilnvaru apjoma, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 7.pantā ietverto tiesiskuma principu. Tā kā administratīvo aktu ir izdevusi iestāde, kurai tā izdošana nebija piekritīga, tas saskaņā ar APL 74.panta pirmās daļas 2.punktu nav spēkā no tā izdošanas dienas.

[11.6] Ar Krāslavas rajona Svariņu pagasta padomes 2008.gada 10.jūnija lēmumu (protokola Nr.7 izraksts #7) (*lietas 14.lapa*), pamatojoties uz Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 22.maija spriedumu atcelts 2006.gada 31.jūlija lēmums.

[11.7] Pieteicējs 2008.gada 9.oktobra iesniegumā (*lietas 35.lapa*) lūdz Svariņu pagasta padomi atlīdzināt viņam personisko kaitējumu un morālo kaitējumu, kas radies sakarā ar nelikumīgo 2006.gada 31.jūlija lēmumu. Norāda, ka pamatojoties uz 2006.gada 31.jūlija lēmumu tika ierosināti divi kriminālprocesi. Lūdz izmaksāt morālo

kompensāciju Ls 5000 apmērā un atcelt īpašuma nodokli zemes gabalam Nr.*/kadastra numurs/* uz septiņiem gadiem.

[11.8] Izskatot pieteicēja 2008.gada 9.oktobra iesniegumu, Svariņu pagasta padome pieņēma 2008.gada 6.novembra lēmumu (*lietas 7.-9.lapas, sk. sprieduma [3] punktu*).

[11.9] Pieteicējs 2009.gada 14.janvāra iesniegumā (*lietas 36.lapa*) lūdz Svariņu pagasta padomi atlīdzināt materiālos zaudējumus Ls 470,19 apmērā un morālo kompensāciju Ls 5000 apmērā, kas radušies sakarā ar 2006.gada 31.jūlija lēmumu.

Saskaņā ar pieteicēja norādīto materiālā zaudējuma aprēķinu, nekustamā īpašuma nodoklis laika posmā no 2000.gada līdz 2007.gadam ir 7,17 x 7 = 50,19.

Ņemot vērā vidējo graudaugu ražību 5 t no hektāra un vidējo tirgus cenu graudiem Ls 0,10 par vienu kg, neiegūtie ieņēmumi no strīdus zemes platības 1200 m^2 ir:

5 t x Ls 0,10 x 1200 m^2 = Ls 60.

Septiņos gados zaudējumi sastāda:

Ls 60 x 7 = Ls 420.

[11.10] Izskatot pieteicēja 2008.gada 9.oktobra un 2009.gada 14.janvāra iesnieumus, Svariņu pagasta padome pieņēma 2009.gada 16.februāra lēmumu (*lietas 10.-12.lapas, sk. sprieduma [3] punktu*).

[11.11] Saskaņā ar Svariņu pagasta padomes 2009.gada 10.marta izziņu *A.A.* par nekustamo īpašumu „*/Nosaukums/*", kas atrodas Krāslavas rajona Svariņu pagastā, parādu nav.

[11.12] Saskaņā ar Svariņu pagasta padomes 2007.gada 25.janvāra nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumu *A.A.*, apliekamā objekta ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* (5,9 ha) kadastrālā vērtība ir Ls 478, nodokļa likme 1,5 % (*lietas 25.lapa*).

[11.13] Saskaņā ar zvērinātu advokātu biroja „Latgale" 2009.gada 13.marta kvīts AV Nr.67289 kopiju (*lietas 27.lapa*), par pieteikuma sastādīšanu administratīvajai rajona tiesai pieteicējs samaksājis Ls 25.

[12] Tiesa no lietā esošajiem materiāliem secina, ka lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem, proti, par to, ka Svariņu pagasta padome 2006.gada 31.jūlija lēmumu pieņēmusi prettiesiski, jo konkrētajā gadījumā likums tai nepiešķīra kompetenci lemt par pieteicēja nekustamā īpašuma tiesību apgrūtinājumu – ceļa servitūta noteikšanu. Lēmuma prettiesiskums (spēkā neesamība) atzīts ar spēkā stājušos tiesas spriedumu administratīvajā lietā starp tām pašām pusēm un no jauna nav jāpierāda.

Vienlaikus Svariņu pagasta padome uzskatījusi, ka nav pamata pieteicējam piešķirt viņa prasīto atlīdzinājumu, ko saskaņā ar 2009.gada 14.janvāra iesniegumu veido materiālie zaudējumi Ls 470,19 apmērā (nekustamā īpašuma nodoklis par septiņiem gadiem Ls 50,19 un neiegūtie ieņēmumi Ls 420). Svariņu pagasta padome uzskatīja, ka konkrētajā situācijā ir pamats atlīdzinājumam par personisko kaitējumu, izsakot pieteicējam rakstveida atvainošanos (izteikta ar 2008.gada 6.novembra lēmumu). Pārējos atlīdzinājuma pamatus Svariņu pagasta padome uzskatījusi par nepierādītiem. Minētajam secinājumam piekrīt arī Svariņu pagasta padomes tiesību un saistību pārņēmēja – Dagdas novada pašvaldība.

Pieteikums tiesā iesniegts par 2009.gada 16.februāra lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Šādos apstākļos tiesa uzskata, ka pēc būtības ir izvērtējams jautājums, vai ir apmierināms pieteicēja prasījums piešķirt viņam atlīdzinājumu pieprasītajā apmērā.

[13] Latvijas Republikas Satversmes 92.pants cita starp noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Savukārt

saskaņā ar APL 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas nodarīts ar iestādes administratīvo aktu. Arī Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 1.pants nosaka, ka likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un APL noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu.

No minēto APL un Atlīdzināšanas likuma normu teksta secināms, ka personiskais kaitējums ietver arī morālo kaitējumu. Tomēr, morālais kaitējums personai var tikt nodarīts arī tad, ja vienlaikus nav nodarīts mantisks (zaudējumi) vai personisks kaitējums (*sk. Gredzena I. Zaudējumu atlīdzība administratīvajā procesā // Jurista Vārds, 2004.gada 25.maijs, Nr.19 (324)*).

Tiesa, izvērtējot pieteicēja pieteikumu un 2009.gada 14.janvāra iesniegumu Svariņu pagasta padomei, atzīst, ka pieteicējs iestādē lūdzis atlīdzinājumu par diviem zaudējuma veidiem – mantisko zaudējumu un morālo kaitējumu.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmo daļu, mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Tiesa atzīst, ka pieteicēja prasījumi par nekustamā īpašuma nodokļa par septiņiem gadiem Ls 50,19 un neiegūto ieņēmumu Ls 420 apmērā atlīdzināšanu ir vērtējami kā prasījumi par mantiskajiem zaudējumiem Atlīdzināšanas likuma izpratnē.

Atlīdzināšanas likuma 8.panta pirmā daļa noteic, ka personiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm.

Atlīdzināšanas likuma 9.pants nosaka, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Tiesa atzīst, ka pieteicēja iesniegumā ietvertais lūgums par morālo kompensāciju Ls 5000 apmērā tieši norāda, ka minētais prasījums attiecināms uz morālo kaitējumu Atlīdzināšanas likuma izpratnē.

Tātad, Svariņu pagasta padomei izlemjot par 2009.gada 14.janvāra iesniegumu bija jālemj, vai ir izpildījušies priekšnoteikumi mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanai un vai ir pamats tos atlīdzināt pieteicēja norādītajos apmēros.

[14] Izvērtējot Svariņu pagasta padomes 2009.gada 16.februāra lēmumu, ar kuru noraidīta pieteicēja prasība par personīgā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, tiesa secina, ka iestāde nepamatoti nav izlēmusi 2009.gada 14.janvāra iesniegumā norādītos lūgumus par mantiskajiem zaudējumiem. Iestāde nepamatoti nav identificējusi pieteicēja gribu ar 2009.gada 14.janvāra iesniegumu precizēt zaudējumu veidus un apmēru, bet gan vērtējusi minēto iesniegumu tikai kā 2008.gada 9.oktobra iesnieguma precizējumu. Līdz ar to, iestāde nepamatoti sašaurinājusi pieteicēja lūgtos zaudējuma veidus līdz personīgajam un morālajam kaitējumam, atbilstoši 2008.gada 9.oktobra iesnieguma sākotnējam iztulkojumam un 2008.gada 6.novembra lēmumā norādītajam uzaicinājumam iesniegt personīgā kaitējuma fakta un apjoma pierādījumus. Iestāde nav ņēmusi vērā, ka atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 17.pantam, privātpersona iesniedz iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu gada laikā no dienas, kad tā uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par zaudējumu. Minētā tiesību norma šai gadījumā interpretējama tā, ka kopš Administratīvās rajona tiesas sprieduma 2008.gada 22.maija sprieduma spēkā stāšanās dienas pieteicējam viena gada laikā bija tiesības iesniegt iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu. Šīs tiesības ietver arī iespēju jebkurā Atlīdzināšanas likuma 17.pantā noteiktā termiņa brīdī grozīt vai papildināt prasījumu. Līdz ar to, Svariņu

pagasta padomei atbilstoši pieteicēja 2009.gada 14.janvāra iesniegumam, kurš iesniegts ievērojot Atlīdzināšanas likuma 17.pantā noteikto viena gada termiņu, bija jāizlemj lūgums par mantisko zaudējumu un morālo kaitējumu pieteicēja norādītajos apmēros.

Tas apstāklis, ka iestāde visus prasījumus nav identificējusi un nav izlēmusi, neatņem pieteicējam tiesības vērsties ar pieteikumu administratīvajā tiesā, jo pieteicējs ir darījis visu nepieciešamo, lai ievērotu lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību un iestādes kļūda nevar radīt pieteicējam nelabvēlīgas sekas.

[15] Lai arī tiesa ir secinājusi, ka Svariņu pagasta padomes 2006.gada 31.jūlija lēmums par apgrūtinājuma uzlikšanu pieteicēja nekustamajam īpašumam bijis prettiesisks, tomēr tas vien nav pietiekams pamats atzīt pieteicēja tiesības uz zaudējuma (mantiskā zaudējuma un morālā kaitējuma) atlīdzību.

[15.1] Atlīdzināšanas likuma 7.–9.pantā definēto zaudējuma veidu – mantiskā zaudējuma, personiskā kaitējuma, morālā kaitējuma (sk. sprieduma [13] punktu) – rašanās pamatā ir iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība.

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmajai daļai, lai noteiktu tiesības uz atlīdzinājumu, jākonstatē tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu, proti, ir jākonstatē objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām kaitējumu radošām sekām. Ir jākonstatē, ka minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

No minētā regulējuma secināms, – lai noteiktu privātpersonai tiesības uz atlīdzinājumu par zaudējumu, ko tai nodarījusi valsts pārvaldes iestāde, ir jākonstatē:

1) iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība;

2) faktiskās sekas, t.i. prettiesiskai rīcībai laika ziņā sekojošas kaitējumu radošas sekas – cietušā mantas samazinājums vai sagaidāmās peļņas atrāvums, personisks kaitējums, morālas ciešanas;

3) tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko administratīvo aktu un faktiskajām sekām.

[15.2] Atlīdzināšanas likuma 10.pants un APL 96.pants paredz apstākļus, kas ierobežo un izslēdz tiesības saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, proti:

1) cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu (ierobežojošs apstāklis);

2) cietušais nav tiesīgs saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos vai tā apmēra palielināšanos (izslēdzošs apstāklis).

Vēl viens izslēdzošs apstāklis izriet no Atlīdzināšanas likuma 6.panta otrās daļas, kas noteic, ka cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Tātad, lai noteiktu tiesības uz atlīdzinājumu, papildus iepriekšminētiem apstākļiem ir jākonstatē, ka nepastāv tiesību uz zaudējumu atlīdzinājumu ierobežojoši vai izslēdzoši apstākļi.

[15.3] Zaudējumu tiesiskais pamats un apmērs atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 11.pantam administratīvajā procesā pierādāms, ievērojot šādus noteikumus:

1) mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar APL noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem (11.panta pirmā daļa);

2) personiskā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats tiek pierādīts ar APL noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem. Privātpersonai ir pienākums norādīt personiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru un to pamatot (11.panta otrā daļa);

3) morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru (11.panta trešā daļa).

Saskaņā ar APL 149.pantu pierādījumi administratīvajā lietā ir ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti administratīvā procesa dalībnieku prasījumi un iebildumi, kā arī ziņas par citiem faktiem, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā.

Administratīvajā procesā ir pieļaujami šādi pierādīšanas līdzekļi:

1) liecinieku liecības (APL 162.pants);

2) rakstveida pierādījumi (APL 167.pants);

3) lietiskie pierādījumi (APL 172.pants).

Administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi (APL 161.panta pirmā daļa).

No minētā regulējuma izriet, ka mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma tiesiskais pamats un apmērs ikvienā gadījumā bez izņēmuma ir pierādāms ar iepriekšminētiem pierādīšanas līdzekļiem. Procesa dalībnieka paskaidrojumi, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi, par pierādījumiem atzīstami vien tādā gadījumā, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Savukārt morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

[16] Izskatāmajā gadījumā ar spēkā stājušos tiesas spriedumu atzīts Svariņu pagasta padomes 2006.gada 31.jūlija lēmuma prettiesiskums. Līdz ar to ir pamats konstatēt vienu no vispārīgajiem zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumiem – iestādes prettiesisku administratīvo aktu, bet attiecībā uz morālo kaitējumu ir pamats konstatēt arī otru atlīdzināšanas priekšnoteikumu – morālo kaitējumu un atzīt par pierādītu morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu. Šāds secinājums attiecībā uz morālo kaitējumu balstās uz apsvērumu, ka ikviens prettiesisks nelabvēlīgs administratīvais akts rada fiziskās personas, uz kuru administratīvais akts iedarbojas, tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārumu.

[17] Mantiskais zaudējums ir mantiski novērtējams pametums – jebkāds mantas samazinājums, zudums vai bojājums, kā arī peļņas atrāvums, papildus izdevumi un citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas (*sk. Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 238.lpp*).

Pieteicējs lūdz atlīdzināt mantisko zaudējumu, kas nodarīts septiņu gadu laikā, t.i. no 2000.gada līdz 2007.gadam. Pieteicēja ieskatā mantiskais zaudējums radies, jo septiņus gadus bija traucēta zemes gabala Nr.3, kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, izmantošana.

Tāpat pieteicējs lūdz atlīdzināt papildus izdevumus, kas radušies samaksājot zvērinātu advokātu birojam par pieteikuma sastādīšanu.

[17.1] Sākotnēji izvērtējot saikni starp iestādes prettiesisko lēmumu un pieteicēja norādīto mantisko zaudējumu, tiesa secina, ka kaitējumu radošas sekas varēja tikt nodarītas ne agrāk kā lēmuma pieņemšanas brīdī. Tādējādi, līdz 2006.gada 31.jūlijam iespējami nodarītie zaudējumi nevar būt cēloņsakarībā ar prettiesisko 2006.gada 31.jūlija lēmumu, jo cēloņsakarību veido tikai vēlāk iestājušās sekas.

Līdz ar to ir izvērtējams, vai pastāv priekšnoteikumi tāda mantiskā zaudējuma atlīdzināšanai, kas nodarīts pēc 2006.gada 31.jūlija.

[17.1.1] Pieteicējs norāda, ka mantiskos zaudējumus veido nekustamā īpašuma nodokļa summa Ls 50,19 apmērā, kas samaksāta laika posmā no 2000.gada līdz 2007.gadam par zemes gabalu Nr.3, kadastra Nr.*/kadastra numurs/*. Ņemot vērā iepriekš secināto, ir izvērtējams, vai par mantisko zaudējumu uzskatāms nekustamais nodoklis, kas samaksāts par laika periodu kopš 2006.gada 31.jūlija līdz prettiesiskā

lēmuma darbības beigām. Šai sakarā tiesa konstatē, ka lēmuma darbība nosacīti var tikt noteikta līdz 2007.gada 18.jūnijam, kad Krāslavas rajona tiesā apstiprināts starp pieteicēju un *A.B.* noslēgtais izlīgums par zemes gabala Nr.3, kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, aprobežojumiem, t.i. līdz brīdim, kad pieteicēja un *A.B.* starpā izbeidzās strīds, kura risināšanai tika pieņemts prettiesiskais 2006.gada 31.jūlija lēmums.

Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta pirmo daļu, nekustamā īpašuma nodokli maksā fiziskās personas, kuru īpašumā vai tiesiskā valdījumā ir nekustamais īpašums. Tātad, nekustamā īpašuma nodokļa maksāšana kā personas publiski tiesisks pienākums ir saistīta ar īpašnieka vai tiesiskā valdītāja statusu. *A.B.* laika posmā no 2006.gada 31.jūlija līdz 2007.gada 18.jūnijam – izlīguma apstiprināšanas datumam – izmantojis pieteicēja nekustamajā īpašumā iebraukto ceļu, atsaucoties uz 2006.gada 31.jūlija lēmumā prettiesiski noteiktajām tiesībām uz svešu lietu (servitūta tiesībām). Minētais apstāklis nozīmē, ka pieteicējs faktiski bija spiests paciest sava nekustamā īpašuma ierobežojumu, turklāt šis ierobežojums tika pamatots ar Svariņu pagasta padomes prettiesiski pieņemto lēmumu. Tomēr, tas nenozīmē, ka ar 2006.gada 31.jūlija lēmumu zemes gabals Nr.3 pilnīgi vai kādā daļā bija izņemts no pieteicēja īpašuma vai valdījuma. Arī pēc prettiesiskā lēmuma pieņemšanas pieteicējs turpināja būt zemes gabala Nr.3 īpašnieks un tiesiskais valdītājs. Līdz ar to, nav pamata secināt, ka nekustamā īpašuma nodoklis tika maksāts bez jebkāda tiesiska un faktiska pamata un tādēļ tas būtu ieskaitāms pieteicēja zaudējumos.

Turklāt, nav saprotams, kādēļ pieteicējs zaudējumu aprēķinā ietver nekustamā īpašuma nodokļa summu par visu zemes gabala Nr.3 platību (5,9 ha), nevis proporcionāli 2009.gada 14.janvāra iesniegumā norādītajai strīdus zemes platībai 1200 m^2. Minētā piezīme gan nenozīmē, ka tiesai ir jāaprēķina zaudējuma summa proporcionāli strīdus platībai (1200 m^2) un aizskāruma ilgumam (no 2006.gada 31.jūlija līdz 2007.gada 18.jūnijam). Kā jau norādīts iepriekš, tiesību uz svešu lietu (ceļa servitūta) prettiesiska piešķiršana neatņem īpašuma vai tiesiskā valdītāja statusu. Līdz ar to, saglabājas pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli. Pie šādiem apstākļiem tiesa nekonstatē, ka nodokļa maksāšanas pienākums būtu uzskatāms par prettiesiskam lēmumam laika ziņā sekojušām kaitējumu radošām sekām.

[17.1.2] Pieteicējs norāda, ka mantiskos zaudējumus veido arī neiegūtā peļņa no graudaugiem, ko pieteicējs būtu varējis izaudzēt un pārdot strīdus zemes platībā 1200 m^2. Arī attiecībā uz šo mantiskā zaudējuma viedu ir attiecināmi iepriekš spriedumā izdarītie secinājumi par prettiesiskā lēmuma iedarbības sākuma un beigu brīdi. Līdz ar to ir jāizvērtē, vai ir konstatējams zaudējuma atlīdzināšanas pamats, ko veido pieteicēja neiegūtā peļņa par vienu gadu, t.i. laika periodā no 2006.gada 31.jūlija līdz 2007.gada 18.jūnijam. Minētajā periodā ir iespējams izaudzēt vienu graudaugu ražu, kas atbilstoši pieteicēja aprēķiniem 1200 m^2 platībā dotu ienākumus Ls 60 apmērā.

Kā jau minēts šī sprieduma [15.3] punktā, administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumi atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi. Iesniedzot pieteikumu tiesā, pieteicējam ir jānorāda konkrēts mantisko zaudējumu apmērs un jāiesniedz attiecīgi pierādījumi. Tātad lietās, kurās pieteicējs prasa atlīdzinājumu par mantiskiem zaudējumiem, pieteicēja pienākums ir pierādīt zaudējumu apmēru (līdzīgi kā civilprocesā) – nepietiek tikai ar pieteicēja paskaidrojumiem, ka radīti mantiskie zaudējumi (*Administratīvais process tiesā. Dr.iur. J.Briedes vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas vēstnesis 2008, 298.lpp.*).

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajai daļai, neiegūtā peļņa ir atlīdzināma ar nosacījumu, ka cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta. Saskaņā ar APL 97.pantu, nosakot mantiskā zaudējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus, ja likumā nav noteikts citādi. Savukārt saskaņā ar Civillikuma 1787.pantu, aprēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu paticamības pakāpei, ka šāds pametums cēlies, tieši

vai netieši (1773.p.), no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts. No minētā secināms, ka neiegūtās peļņas pierādīšanā nav pieļaujams balstīties tikai uz varbūtību.

Kā to tiesas sēdē norādīja pieteicēja pārstāve (*sk. lietas 47.lapu*), pieteicēja saimniecībā (57,1 ha kopplatībā) zeme tiek izmantota graudaugu sēšanai, lopu ganīšanai un siena pļaušanai. Norādīja, ka strīdus gabalā pieteicējs būtu varējis sēt graudus vai stādīt zemenes un saņemt peļņu. Savukārt no 2007.gada 11.jūlija lēmuma par krimināllietas izbeigšanu (*lietas 21.lapa*) tiesa konstatē, ka *A.A.*, nopratināts kā aizdomās turētais, paskaidroja, ka 2006.gada jūnijā vai jūlijā strīdus zemes platību (*A.B.* iebraukto ceļu) pārara ar traktoru un iesēja tur zālājus. Tiesa secina, ka pieteicēja nolūks izmantot strīdus zemes platību graudaugu sēšanai, lai tos pārdotu, nav pierādīts. Uzskats, ka pieteicējs būtu varējis strīdus platībā iesēt graudaugus balstās uz varbūtību, kas ir pretrunā ar citiem lietas materiāliem, t.i. lēmumā par krimināllietas izbeigšanu norādītajām ziņām, ka strīdus platība izmantota zālāju sēšanai. Līdz ar to tiesa nekonstatē pieteicēja norādīto neiegūtās peļņas atlīdzināšanas pamatu, konkrēti, prettiesiskai rīcībai laika ziņā sekojošas kaitējumu radošas sekas.

Lai gan tam nav izšķirošās nozīmes, tiesa norāda, ka ar pierādījumiem nav pamatots arī atrautās peļņas apmērs. Tiesību normas neparedz atlīdzināt cietušajam neiegūtos ienākumus, bet gan tikai neiegūto peļņu. Lai noskaidrotu peļņu, no ieņēmumiem jāatskaita saimnieciskie izdevumi.

[17.1.3] Pieteicējs kā mantisko zaudējumu lūdzis atlīdzināt arī izdevumus par pieteikuma sastādīšanu Ls 25 apmērā.

Atbilstoši Atlīdzinājuma likuma 7.panta trešajai daļai mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Arī APL 18.pantā noteikta kārtība, kādā tiek atlīdzināti izdevumi administratīvajā procesā. Šā panta ceturtajā daļā noteikts: administratīvajās lietās, kas adresātam ir sarežģītas, pēc tiesas lēmuma, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, tās pārstāvim izmaksā atlīdzību no valsts budžeta.

Savukārt šīs tiesību normas piemērošana regulēta Ministru kabineta 2004.gada 24.augusta noteikumos Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta.” Šo noteikumu 2.punktā noteikts, ka lēmumu par atlīdzības izmaksāšanu pieņem tiesa, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli. Saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu, lai saņemtu atlīdzību par pārstāvja pienākumu veikšanu administratīvajā lietā tiesā, pārstāvis mēneša laikā pēc minēto pienākumu veikšanas iesniedz Tiesu administrācijā iesniegumu par atlīdzības saņemšanu, tiesas lēmumu un uzziņu. Saskaņā ar šo noteikumu 6.punktu par pienākumu veikšanu administratīvajā lietā tiesā pārstāvim izmaksā atlīdzību triju latu apmērā par vienu darba stundu, bet ne vairāk par 20 latiem par pilnu darba dienu.

Iepriekš minētais nozīmē, ka administratīvajā procesā tiesā tiesību normās paredzēta ierobežota atlīdzība par juridisko pakalpojumu sniegšanu fiziskai personai. Tā kā šāda atlīdzība ir īpaši regulēta, tiesāšanās un ar lietas vešanu saistītos izdevumus administratīvajā procesā tiesā nevar vērtēt tāpat kā pārējos mantiskos zaudējumus atlīdzību APL 92.panta izpratnē.

Tā kā prasījums par izdevumu atlīdzināšanu par pieteikuma sastādīšanu Ls 25 apmērā neatbilst speciālo tiesību normu noteikumiem, tas nav apmierināms.

[17.2] Tā kā šajā gadījumā netika pierādīti pieteicējam nodarītie mantiskie zaudējumi un mantisko zaudējumu atlīdzinājums pieteicējam šī iemesla dēļ nav

piešķirams, atkrīt nepieciešamība vērtēt arī trešo atlīdzinājuma piešķiršanai nepieciešamo priekšnoteikumu, proti, cēloņsakarību.

[18] Vērtējot pieteicēja pieteikumu daļā par morālā kaitējuma Ls 5000 apmērā atlīdzināšanu, tiesai jānoskaidro, vai pastāv visi nepieciešamie priekšnoteikumi atlīdzinājuma piešķiršanai.

Morālais kaitējums ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis šīs personu tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Morālais kaitējums ir subjektīvs jēdziens, tie ir personas iekšēji pārdzīvojumi. Proti, personas subjektīvas ciešanas, pārinodarījuma saņūta konkrētos faktiskajos apstākļos (*sk. Senāta 2008.gada 3.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA – 103/2008 13.punktu, Senāta 2009.gada 26.marta sprieduma lietā Nr.SKA – 56/2009 9.punktu*).

Kā jau secināts iepriekš, morālā kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats konkrētajā gadījumā uzskatāms par pierādītu, jo ir pierādīts pieteicēja tiesību aizskārums ar prettiesisku administratīvo aktu. Tiesa ņem vērā, ka prettiesiskais administratīvais akts bija vērsts uz Satversmes 105.pantā aizsargāto pamattiesību – tiesību uz īpašumu – ierobežošanu, kas var tikt īstenota vienīgi saskaņā ar likumu.

Saskaņā ar Atlīdzinājuma likuma 14.panta pirmo daļu personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzdalību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Izvērtējot nodarītā morālā kaitējuma būtiskumu, tiesa ņem vērā, ka iestāde ar prettiesisko 2006.gada 31.jūlija lēmumu bez likumiska pamata ierobežojusi pieteicēja konstitucionālās tiesības uz īpašumu, proti, aizskartās tiesības ir vērtējamas kā nozīmīgas. Turklāt, lēmums izdots Svariņu pagasta padomei pārkāpjot savas kompetences ietvarus.

Kā to norādīja tiesas sēdē pieteicēja pārstāve, morālo kaitējumu raksturo tas, ka 2006.gada 31.jūlija lēmums tika pieņemts iepriekš neuzklausot pieteicēju un neuzaicinot piedalīties lēmuma pieņemšanā, kā arī nepaziņojot par pieņemto lēmumu. Pieteicējs par lēmumu uzzinājis nejauši. Iestāde rakstveida paskaidrojumos, kā arī atbildētāja pārstāvis tiesas sēdē minētos apstākļus neapstrīdēja. Izvērtējot pieteicējas paskaidrojumus kopsakarā ar citiem lietas materiāliem, tiesa atzīst, ka nav pamata apšaubīt to patiesumu. No 2006.gada 31.jūlija lēmuma teksta (*lietas 13.lapa*) neizriet, ka tas būtu pieņemts iepriekš uzklausot *A.A.* vai uzaicinot viņu uz lēmuma pieņemšanu. Lēmumā trūkst norādes par tā apstrīdēšanas tiesībām un paziņošanu. Arī lēmumā par kriminālllietas izbeigšanu ir konstatēts, ka Svariņu pagasta padome pieteicējam pienācīgā kārtā netika paziņojusi par pieņemto lēmumu (*lietas 21.lapa*). Tātad, lēmums tika pieņemts ne tikai neievērojot materiālo tiesību normu prasības, bet arī pieļaujot būtiskus procesuālo tiesību normu pārkāpumus. Tiesa uzskata par saprātīgu un ticamu argumentu, ka pieteicējam vēlāk uzzinot par lēmumu, ar kuru aizmuguriski un viņam nezinot tika izlemts par pieteicēja īpašuma tiesību aprobežojumu, radās iekšēji pārdzīvojumi, kas izpaudās kā pārinodarījuma saņūta un cieņas aizskāruma saņūta, kuras pamatā ir iestādes nerēķināšanās ar pieteicēja interesēm.

Tiesa nekonstatē šajā lietā apstākļus, kas ierobežo vai izslēdz pieteicēja tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzību.

Ņemot vērā norādīto, tiesa atzīst, ka pieteicējam konkrētajā gadījumā ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par viņam radīto morālo kaitējumu.

[19] Atlīdzināšanas likuma 14.panta trešajā daļā noteikts, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 20000

latiem. Saskaņā ar minētā panta ceturto daļu, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Izskatāmajā gadījumā iestāde ir rakstveidā atvainojusies pieteicējam par viņam radīto tiesību aizskārumu. Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtajai daļai atvainošanās ir atbilstīgākais atlīdzinājuma veids, ar kuru atlīdzina morālo kaitējumu, kurš nav smags. Būtisku morālu kaitējumu ir atbilstīgi atlīdzināt naudā (*sk. Senāta 2009.gada 5.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-338/2009 14.punktu*).

Tiesa konkrētajā gadījumā, ņemot vērā visus kaitējuma pamatā esošos apstākļus, konstatē, ka nodarītais morālais kaitējums nav smags. Tomēr, ņemot vērā, ka ar prettiesisko administratīvo aktu tika aizskartas nozīmīgas ar likumu aizsargātās intereses, pieteicēja procesuālo tiesību ignorēšanu lēmuma pieņemšanā, lēmuma izdošanu ārpus kompetences robežām, tiesas ieskatā rakstveida atvainošanās nevar sniegt pietiekamu gandarījumu par nodarīto morālo kaitējumu. Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 14.panta trešo daļu, arī tāda morālā kaitējuma gadījumā, kas nav smags, tiesai ir tiesības noteikt morālā kaitējuma atlīdzinājumu līdz Ls 3000 apmēram.

Tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā ir atbilstīgi atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu Ls 500 apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Daļēji apmierināt *A.A.* pieteikumu par morālā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Uzlikt par pienākumu Dagdas novada pašvaldībai atlīdzināt *A.A.* nodarīto morālo kaitējumu 500 (pieci simti) latu apmērā.

Noraidīt *A.A.* pieteikumu daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Piespriest no Dagdas novada pašvaldības pieteicēja samaksāto valsts nodevu 20 (divdesmit) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis /paraksts/ M.Šļakota

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnesis_____ M.Šļakota
Rēzeknē, 2010.gada 27.aprīlī